

προσκολλᾶται ἡ διὰ τοῦ κυλίνδρου ἐπίχρσις τῆς πλακὸς διὰ λιθογραφικῆς μελάνης, ἡ δὲ οὕτω πως παρασκευασθεῖσα πλᾶξ χρησιμεύει ὡς τύπος ἐπὶ τοῦ ὁποῦ δύνανται νὰ ληφθῶσι τόσα ἀντίτυπα, πανομοιότυπα τῷ πρωτοτύπῳ, ὅσα ἐπιθέσωμεν ἐπὶ τῆς πλακὸς καὶ πιέσωμεν διὰ τοῦ πιστηρίου φύλλα χάρτου.

(Ἐκ τῆς Ἑλπίδος).

ΚΡΙΣΙΣ

τοῦ Βουτσινάου ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ, γενομένη ἐν τῷ ἑλληνικῷ παρεπιστημίῳ, τῇ 9 Μαΐου 1865.

Ἡ ἔκθεσις τῶν ἐν ποιήσει διανοητικῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους προτόνων, ἣν ἡ φιλογένεια τοῦ κυρίου Βουτσινᾶ κατ' ἔτος παρασκευάζει τοῖς φίλοις τῶν Μουσῶν, ματαιωθείσα πέρυσι, μεγαλοπρεπῶς, ὡς βλέπομεν, ἀνοίγεται πάλιν φέτος ἐνταῦθα.

Ἰδοὺ ἐπληρώθη τὸ θέατρον· σὺν κόσμῳ περιέσθηνται πάντες εἰς τὴν πνευματικὴν εὐωχίαν, πρόθυμοι νὰ ἀνευφημήσωσι τοὺς ἀθλοφόρους. Καὶ ὑπουργοὶ τοῦ κράτους ἐτίμησαν τὸν ἀγῶνα καὶ ἄλλοι ἄνδρες σεβάσμιοι καὶ σοφοὶ καὶ τίμιοι· καὶ ἡ φιλότιμος νεότης ἐπλήρωσε τὰ ἐδῶλια καὶ τὸ τερψίβιον θῆλυ γένος τὴν προεδρίαν ὥσπερ στεφάνη διεκόσμησε, καλὸν προμήνυμα τοῖς ἀγωνισαμένοις· ἐτοίμη δὲ κεῖται καὶ ἡ θαλερὰ δάφνη, ἵνα μετ' ὀλίγον στολίσῃ τὸν ἄξιον.

Ἀλλὰ ποῦ εὐρίσκειται οὗτος; ποῦ ὁ χορὸς τῶν ἀγωνισθέντων ποιητῶν; λαθάνουσι πόυ τινες ἴσως ἐν τοῖς ἐδωλοῖς μεταξὺ καθήμενοι, καὶ μετὰ κτυπούσης καρδίας τὴν ἄδηλον ἔτι ἀπόφασιν τῶν κριτῶν περιμένοντες, οἱ δὲ αὐτῶν καὶ μακρὰν τυχὸν τῆς φίλης πατρίδος τὸν γλυκὺν βίον σώζοντες, μέλλουσι τὴν ἔκθεσιν τοῦ ἀγῶνος νὰ μάθωσιν ὕστερα.

Ἐπρεπεν ἴσως (καὶ τοῦτο θὰ ἦτο συμφωνότερον πρὸς τοὺς ὁμοίους τῶν παλαιῶν προγόνων ἀγῶνας) οἱ ποιηταὶ αὐτοὶ δι' ἑαυτῶν νὰ ἐπιδειξώσιν εἰς ἡμᾶς σήμερον τὰ πεφιλημένα τέκνα τῆς διανοίας των. Οὕτω καὶ τὰ κάλλη αὐτῶν καὶ τὰναντία ἐκφανέστερα θὰ ἐγίνοντο καὶ ἡ περὶ αὐτῶν κρίσις τῶν κριτῶν ἀσφαλεστέρα, συμμαρτυροῦσαν ἔχουσα καὶ τὴν γνώμην τοῦ κοινοῦ, ὃ ἄμεινον κρίνει κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη.

«Κρίνουσιν ἄμεινον οἱ πολλοὶ καὶ τὰ τῆς μουσικῆς ἔργα καὶ τὰ τῶν ποιητῶν· ἄλλοι γὰρ ἄλλο τι μῦριον, πάντα δὲ πάντες,» λέγει. (*)

Οὕτως ἐφιλοσόφησε περὶ τοῦ πράγματος ὁ σφώτατος φιλόσοφος· ἀλλὰ καὶ παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ ἀπαντῶμεν τὴν αὐτὴν γνώμην ἐν τινι δημηγορίᾳ·

«Ἐγὼ δέ φημι βουλευσάμενοι ἂν βέλτιστα τοὺς ἔξυμενοὺς, κρίναι δ' ἂν ἀκούσαντας ἄριστα τοὺς πολλούς.»

Οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα, καὶ οὕτως ἐγίνοντο συνήθως οἱ τῆς διανοίας ἀγῶνες τὸ πάλαι· οὕτω διηγωνίζοντο οἱ ῥαψῳδοὶ ἐν τοῖς Παναθηναίοις ἐνταῦθα καὶ ἀλλαχοῦ ἐν ἑορταῖς· οὕτως Ἡρόδοτος ἀνέγνωσε τὰς ἱστορίας του ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ ἐν Ἀθήναις καὶ ὅπου ἄλλου λέγεται· οὕτως οἱ σοφισταὶ ἐν τῷ πλήθει ἔκαμναν τὰς ἐπιδειξίσεις των, οἱ τε παλαιοὶ οἱ ἐπὶ τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ οἱ νεώτεροι οἱ ἐν τοῖς χρόνοις τῶν ῥωμαϊκῶν καισάρων, ὅτε καὶ θεάτρα πρὸς τοῦτο οἰκοδομοῦντο, οἷον καὶ τὸ ἐνταῦθα ἐπὶ Ριγίλλῃ τοῦ Ἡρώδου· καὶ σεμνοὶ φιλόσοφοι τὸ πλῆθος ἐπεκχλοῦντο κριτῶν τῶν ἔργων των· καὶ ὁ Πλάτων ἐν τῷ θεάτρῳ τῷ ἐν Πειραιεῖ τὸν περὶ ψυχῆς ἀνέγνωσε διάλογον, ὡς λέγεται.

Ἄν δὲ οὕτως ὁ ἀγὼν καὶ νῦν παρ' ἡμῖν ἐγίνετο προσεκτικώτεροι θὰ ἦσαν καὶ οἱ εἰς αὐτὸν καταβαίνοντες καὶ φιλοτιμότεροι, οὐχὶ τοῦ κέρδους ἕνεκεν, ἀλλ' ἀρχαίως καὶ ἑλληνικῶς, τῆς δάφνης χάριν καὶ τῆς δόξης.

Νῦν δὲ εἰς ὀλίγους ἀνατιθεμένης τῆς κρίσεως καὶ τούτους πολυασχόλους καὶ μὴ δυναμένους διὰ τὸ βραχὺ τοῦ χρόνου τῆς κρίσεως νὰ ἐγκύψωσιν εἰς λεπτομερεῖ τῶν ἔργων ἐξονύχισιν, ἐπισφαλῆς ἐνδέχεται νὰ γένη ἡ κρίσις, οὐχὶ πρὸς βλάβην τῶν κρινομένων, ἀλλὰ τῶν κριτῶν, καὶ δυνατὸν νὰ συμβῇ ποτε, ὥστε νὰ λάβῃ τὸν στέφανον ποιητῆς, ξένους πτεροῖς κεκοσμημένους κατὰ τὸν τοῦ μύθου κολοῖον, ἢ καὶ ὅλον ξένον ποίημα ἐν ἑλληνικῷ χιτῶνι ὑποβελών, καὶ μάλιστα ἀφοῦ οὐδὲ σταθεροὶ εἰσιν οἱ κριταί, ἀλλ' ἄλλοτε ἄλλοι ὑπὸ τῆς ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου ἐκλέγονται, καὶ τὸ ἔργον πάντα μετὰ δυσκολίας οἱ πλείστοι ἀνὰ δέχονται, ὡς ἄχαρι καὶ μέλλον ἀντὶ εὐγνώμονος ἀποδοχῆς ἀδίκους καὶ πικρὰς ἐνίοτε μέμψεις νὰ ἐπισύρῃ παρὰ τινων ἀποτυχόντων ποιητῶν, οἵτινες, ὑπὸ φιλαυτίας μεθύοντες, ἀποστελλοῦσιν οὐχὶ

(*) Ὅρα τὴν πρώτην σημείωσιν ἐν τῇ ἐκθέσει.

εἰς κρίσιν, ἀλλ' εἰς βράβευσιν τὰ ἔργα των, καὶ πίπτοντες ἀκλεῶς, ἀντὶ γὰρ ἐρβώσωσιν αὐτοὶ ἑαυτοὺς, κατὰ τῶν κριτῶν, ὡς αἰτίων δέθεν τῆς πτώσεως, ἀνοίγουσιν τὴν φαρέτρην τῆς ὀργῆς, ἐν ὕβρει δεινότεροι ἢ ἐν ποιήσει φαινόμενοι· ὃ δὲν ἔπρεπε νὰ γίνεταί, ὥσπερ οὐδ' ἐν ἄλλοις ἡμέροις ἔθνεσι συμβαίνει· ἀλλ' ἂν οὐ τις ἐκουσίως ὑπέβαλε τὸ ἔργον τοῦ εἰς κρίσιν, ἐπιζικῶς πρέπει νὰ στέργη καὶ τὴν ἑκδοσιν, καὶ ἀοργήτως ἐν ἑαυτῷ νὰ ζητῇ τὰ αἰτία τῆς ἀποδοκιμασίας· οὕτω κάμνουσιν οἱ ὀρθῆς παιδεύσεως καὶ ἀγωγῆς τυγχόντες.

Καὶ σῆς δὲ νῦν, ὦ νέοι, (νέοι δὲ τὴν ψυχὴν εἰσι καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν ποιητῶν) μιμούμενοι τοὺς παλαιούς ἐν Σπάρτῃ νέους, ὧν τὰ σώματα οἱ ἔφοροι ἀπογυμνόνοντες δημοσίᾳ ἐξέταζαν καὶ τοὺς μὲν εὐπαγεῖ καὶ ῥωμαλέα καὶ λαγυρά αὐτὰ ἔχοντας ἐπαινοῦσαν, τοὺς δὲ παχεῖς καὶ πλατεῖς ἐκόλαζαν, καὶ σῆς τώρα ὅταν βλέπῃτε τοὺς κριτὰς ἔργων ἐφόρων εἰς ἡμᾶς ποιοῦντας, καὶ ἀντὶ τῶν σωμάτων τὰ ποιήματα ὑμῶν μὲ τὸν κανόνα τῆς κριτικῆς ἐξετάζοντας, φέρετε ἀνδρικῶς τὴν βάσανον καὶ δέχεσθε σπαρτιατικῶς τὴν διόρθωσιν· διότι ἡ κρίσις ἀνάγκη κατὰ τὰ εἰθισμένα νὰ γένη καὶ σήμερον.

Δεκαπέντε ποιήματα εἴτε συλλογαὶ ποιημάτων ἦλθον φέτος εἰς τὰ γόνατα τῶν κριτῶν.

Τούτων τέσσαρα μὲν ἦσαν τοῦ λυρικοῦ εἶδους, τὰ ἐξῆς·

α' Στίχοι. β'. Εἰκόνες. γ'. Ἰα, δ'. Ὁ δύσελπις εὐελπις καὶ συνερδραμμένον τούτῳ εἰ. Στόνοι.

Ἐπτά ἐπικά μετὰ λυρικῆς ἐπιχρώσεως, ἦτοι·

1 Σαπφῶ καὶ Φάων. 2 Σοφία. 3 Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος. 4 Πίστις, πατρίς, ἔρως. 5 Ἐξομολόγησις. 6 Λυδία, πόθος εἰς ποταμόν. 7 ἀνεπίγραφον. Τρία δραματικά. Α'. Οἰνώνη. Β'. Φίλιππος ὁ Μακεδών. Γ'. Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης.

Ὡστε ἐκ γὰρ τοῦ ποσοῦ τῶν ἔργων καὶ τῶν ὀνομάτων καλλιπαις φαίνεται ὁ φετεινὸς τρυγετὸς τῆς ποιήσεως καὶ πλήρης ἐλπίδων· ἀλλὰ καὶ τὸ ποῖον αὐτῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καλὸν εἰς γεῦσιν ἀποβαίνει διαλεγόμενον καὶ ἀποκοσκινιζόμενον· διότι ἀνουςίων τινῶν ἐξαίρουμένων, αὐτὸ οὐδὲ λόγου τινὸς ἄξια ἔκριναν οἱ κριταί, τὰ λοιπὰ καλὰ τεκμήρια παρέχουσι τῆς διανοητικῆς τοῦ ἔθνους ἐν ποιήσει· προόδου· μάλιστα δὲ ἡ δραμάτων ἐμφάνισις χαρᾶς ἐπλήρωσε τοὺς κριτὰς, δι' οὓς ὕστερον θὰ εἴπωμεν λόγους, ὅταν εἰς τὴν κρίσιν αὐτῶν καταγνῶμεν. Νῦν δὲ τὴν φυσικὴν ὁδὸν ἐν

τῇ ἀναπτύξει τῆς ποιήσεως ἀκολουθοῦντες ἀρχόμεθα ἀπὸ τῶν πρώτων καὶ ἀπλουστερῶν, ὥσπερ καὶ τὰ ἐτάξαμεν.

Α'. Λυρικά ποιήματα.

α. στίχοι.

Τῶν πέντε λυρικῶν ποιημάτων οἱ στίχοι καλούμενοι σύγκειται ἐξ ἐννέα διαφόρων ποιημάτων, φερόντων τὰς ἐξῆς ἐπιγραφάς.

1 Ἀναμνήσεις. 2 εἰς νέαν κόρην. 3 Τί θέλω. 4 Ἡ τροπή. 5 Εἰς τὸ κάτοπτρόν της. 6 Ἡ ἀναισθησία μου. 7 Εἰς χειμῶν. 8 Ἀστασία. 9 ἔρωτος μνημόσυνον.

Εἰς τὰ ποιημάτια ταῦτα, αὐτὰ καὶ μετὰ ἐξωτερικῆς φιλοκαλίας εἰσὶ γεγραμμένα, ἐνορᾷ τις πολλὴν στιχουργικὴν εὐχέριαν καὶ τέχνην μετ' ἐπιτρεχούσης χάριτος, ἥτις ὅμως δὲν φαίνεται καὶ ἐζητημένης ἐπιτηδεύσεως ἀπηλλαγμένη, μάλιστα εἰς ἰδιοτρόπους στίχων κατακλειδᾶς, ὅπου, ὥσπερ πεισματωδῶς, προτάσσονται ἀντωνυμίαι ἐγγλινόμεναι, ὡς προκλητικαὶ τῶν ἐπιφερομένων λέξεων, ἐνῶ εἶναι κτητικαὶ τῶν ἡγουμένων, καὶ ὅπως νοηθῶσιν ἀναγινωσκόμενοι οἱ τοιοῦτοι στίχοι, δὲν πρέπει νὰ γένη ἡ ἀναγκαία χρονικὴ καμπὴ ἐν τῇ μεταβάσει τοῦ ῥυθμοῦ· ἄλλως ἀποβαίνει ψυχρὰ καὶ ἀσαφὴς ἡ ἔννοια. οὕτως ἐν τῷ τετάρτῳ μάλιστα ποιηματίῳ τῷ ἐπιγραφομένῳ « ἡ τροπή » ἀπαντῶνται τοιοῦτοι στίχοι αὐτοτελεῖς οἱ ἐξῆς.

μου ἀμοιβή
μου μετετρέπη
σου ἐγεννήθη
σου παρειᾷ.

Ἐν οἷς τὰ μου, μου, σου, σου, ἐξαρτῶνται ἀπὸ τῶν πρὸ αὐτῶν λέξεων.

Ἰνα δὲ γένη καταληπτότερον τὸ ἰδίωμα τοῦτο καὶ ἡμᾶς δώσωμεν δαίγμα τῆς τέχνης τοῦ ποιητοῦ, αὐτὸς ἀναγνώσωμεν ὁλόκληρον τὸ ποιημάτιον·

Ὅταν σ' ἐκάλει
θερμὴ ἀγκάλη
καὶ εἷς παλμός,
ἀδιαφόρει
σοῦ, νέαν κόρην
ὁ ὀφθαλμός.

δὲν πρὸς ἐκίνει
πάθος ὁλύνει,
ἦσο βωδῆ.
ἡ γέλως μόνον
ἦτο τῶν πόνων
μου ἡμοιβή.

Παρήλθε τώρα
ἐκεῖν' ἡ ὥρα
τῶν πρὶν ἐτῶν.
ὄλ' ἡ ἀγάπη
μου μετεστράπη
εἰς παγετόν,

καὶ σοῦ τὸν πρῶτον
πάγον ἐρώτων
ἔλυσε πῦρ,
καὶ εἰς τὰ στήθη
σου ἐγεννήθη
φλογὼν κρατῆρ.

Φεῦ! παρακαίρως!
ὀψιμος ἔρως
τί ὠφελεῖ;
εἶναι πῦρ καῖον
ἀλλ' ὅπερ πλέον
δὲν πυρπολεῖ.

πρὶν φύγουν ἔτι
τὰ νέα ἔτη
καὶ ἡ χαρὰ,
κ' ἔλθῃ βαρεῖν
κ' ἡλικία
ἡ παγερά,

πρὶν ἢ φυτῆσθαι
βορρῶδες καὶ σβύσθαι
διὰ μιᾶς
τ' ἄνθος τῆς νέας
τῆς πρὶν ὥραιας
σου παρειᾶς

πρὶν ἔλθ' ἡ δεῖλη,
ἔπρεπε, φίλη,
νὰ αἰσθανθῆς,
πῶς ὥρα ἦτον
μεστὴ χαρίτων
καὶ σὺ ν' ἀνύξῃς.

σὺ τορ' ἀγάπην
ζητεῖς κ' ἐστράπην
αλλοῦ ἐγώ.
εἰς σὲ τοῦ γήρως
ἔπειτ' ὁ κληρὸς
κ' ἐγὼ σφριγῶ.

σὺ θ' ἀποθάνῃς
γραῖα νεάνις
ἡ μοναχῇ,
κ' ἐμὲ ἀγκάλαι
θὰ κάμουν ἄλλαι
τρισευτυχῇ.

ἡ γνώσις καὶ χρῆσις τῆς γλώσσης, ἐν ᾗ μόνον τὰ γλωσσηματικά, τ. ἔ. αἱ ἀρχαῖαι καὶ ἀκατανόητοι λέξεις, ὧν ἱκανὴν κάμνει χρῆσιν μεμπτὰ μᾶς φαίνονται· διότι ἐπισκοτεῖουσιν τὸν καλὸν ἄλλως λόγον, ὥσπερ σκωρία τις ἐπὶ καλῆς εἰκόνης ἐν ἀρχαίῳ ἀγγεῖῳ, ἣν διὰ χημικῶν μέσων ἐκβάλλουσιν οἱ ἀρχαιολόγοι· γαλοῖον δὲ καὶ ἀηδὲς εἰς τὴν ὄψιν θὰ ἦτον, ἂν τις ἐπὶ καλῆς εἰκόνης σημεινῆς, οἷαι ζωγραφίζονται ἐπὶ πορφυρίων μάλιστα σκευῶν, ἐπέθετε σκωρίαν, οἷον κόσμημα· ὁμοίαν ἐντύπωσιν κάμνουσιν εἰς ἡμᾶς τὰ γλωσσήματα ἐν τῇ σημεινῇ γλώσσῃ, καὶ ὁ δυνάμενος ὅλως νὰ τὰ ἀποφεύγῃ ἐπαινετὸς μᾶς φαίνεται. Ὁ δὲ ποιητῆς τῶν στίχων ἔχει νομίζομεν καὶ ταύτην τὴν ἱκανότητα, ἀφ' οὗ ἔχει τὴν σπανίαν δύναμιν ἐν εὐκολίᾳ νὰ ἐκφράζῃ πᾶν ὅ,τι ἂν θέλῃ καὶ νὰ κατασκευάζῃ στίχους τόσον καλῶς ἐσφυρηλατημένους, ὥστε νὰ μὴ φαίνωνται τὰ ἔχνη τῆς σφύρας, ὡς ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χαλκίων σκευῶν τῶν Ἑλλήνων. Οὕτω δὲ ποιήσας ἡδύνατο νὰ γένῃ καὶ τοῖς ἄλλοις καὶ ἑαυτῷ καταληπτότερος· λέγομεν δὲ καὶ ἑαυτῷ, διότι φαίνεται ὅτι ἀβασανίστως ἐνίοτε εἰσάγει τὰς ἀρχαίας λέξεις· οὕτω π. χ. τοὺς *ἰούλους* ἐν τῷ β'. ποιήματι *εἰς νέαν κόρην*.

Ὅταν τοὺς χρυσοὺς ἰοὺλους τῆς ξανθῆς σου κεφαλῆς ἔλθ' εἰς καστανοὺς βοστρύχους ὁ καιρὸς νὰ μεταβάλῃ

ἐνθα φανερώς ὁ ποιητῆς *ἰούλους* λέγει τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς, τὴν κόμην, εἴτε ὅλην εἴτε μέρος αὐτῆς· διότι αὕτη ἀπὸ ξανθῆς δύναται νὰ μεταβληθῇ εἰς καστανόχρουν, χωρησάσης τῆς ἡλικίας, ἐλαίῳ λιπαρῶς ἀλειφομένῃ. Ἰούλοι ὅμως λέγονται αἱ τοῦ προσώπου ὑπὸ τοὺς κροτάφους καὶ ἐξῆς πρῶται τρίχες τῶν νέων, τὸ κοινῶς χνουδί λεγόμενον, τὸ ὅποιον εἰς μὲν τὴν ἀρσενικὴν νεότητα τῷ χρόνῳ μεταβάλλεται εἰς γένειον, εἰς τὰς γυναῖκας ὅμως, πλὴν ἐν παρεκτροπῇ τῆς φύσεως, μένει πάντα χνουδί, καὶ τὸ πολὺ δύναται τὸ ἄνω προσκροτάφιον μέρος νὰ χρησιμεύσῃ εἰς κατασκευὴν τῶν ἐρωτικῶν ἀγκυστρίων καλουμένων, οὐδέποτε δὲ εἰς βοστρύχους· μᾶλλον δὲ παταίει ὁ ποιητῆς, ὅταν καὶ αὐτὸς ποιῇ τοιαύτας λέξεις οἷα ἡ *θροή* του.

Ἄλλας λεκτικὰς ἀμαρτίας ἐν τῇ καθαρᾷ γλώσσῃ τοῦ ποιητοῦ δὲν παρετηρήσαμεν ἀνορθογραφίων καὶ ἄλλων γραμματικῶν κακιῶν εἶναι ὅλως ἐλεύθερα τὰ ποιήματά του, πλὴν τῆς ἐκθλίψεως τοῦ ἄρθρου ἀντὶ κράσεως μὲ λέξεις ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένας, ἥτις ὅμως κοινόν, ὡς φαίνεται,

καὶ ἐκ τούτου δὲ μόνον τοῦ δοκιμίου καταφαίνεται ἡ στιχουργικὴ εὐχέρεια τοῦ ποιητοῦ καὶ

ἀμάρτημα κατήντησε, καὶ ἀφορμῆς ἐνταῦθα δοθεῖσης τὸ ἐκρίζονομεν, ἐν ἐπισμειώσει τοῦ λόγου ὑποβάλλοντες τὸν γραμματικὸν κανόνα, ἵνα μὴ γένομεν τῶρα ὀχληροὶ τοιαῦτα διδάσκοντες.

Καὶ ξενισμῶν ἀππληγμένοις φαίνεται ὁ ποιητὴς τῶν στίχων, πλὴν εἴπου τις διέφυγεν αὐτὸν διὰ τὴν πολλὴν ξενικὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν ξενίζουσαν καθ' ἡμέραν χρῆσιν οἷον «*ἡ τακτικὴ τοῦ ἔρωτος*» ἀντὶ ὁ τρόπος ἢ τοιοῦτόν τι· διότι τὸ τακτικὴ καὶ εἰς τὴν παλαιὰν καὶ εἰς τὴν νέαν ἑλληνικὴν, ἄλλο σημαίνει. τοιοῦτον δὲ καὶ τὸ σιδηροῦν παρόν, ἐν τῷ πρώτῳ ποιήματι, καὶ τὸ παρόραμα αὐτόθι, ὃ ἐκγερμαννίζομενα ἢ ὑπὸ γερμαννίζοντων καταλαμβάνονται.

Σκολιάς συντάξεις, σκοτιζούσας τὰς ἐννοίας, ἐπιτηδεύεται συχνότερα ὁ ποιητὴς οἷον ἐν τῷ 5' ποιήματι λέγει περὶ τοῦ νοσοῦντος στήθους του ὅτι

«*ὅ' ἀποθάνῃ, ὡς τήκεται θνήσκον
ἐπὶ βράχων ἐν χορτον πυλὲν,
δρόσου ζῶν καὶ νεκρὸν δάκρυ ἐν
μῇ εὐρίσκον.*»

ἔρωτῶμεν τῶρα τοὺς ἀκούσαντας, ἂν τις ἐδυνήθη νὰ μαντεύσῃ τὴν ἐννοίαν τοῦ ποιητοῦ ἐν τοιαύτῃ συντάξει τῶν λέξεων, ἄνευ χρήσεως τῆς ὀψέως καὶ ἐπιστασίας τῆς διανοίας!

Τὸ αὐτὸ δὲ χωρίον ἔστω παράδειγμα καὶ τοῦ περὶ τῆς ἐννοίας σοφιστικῶς ἐζητημένου τρόπου· ἄλλως δὲ ἐξεταζόμενον τὸ ποίημα τοῦτο ἵνε ἐν τῶν κυρίων ἐν τῇ συλλογῇ πρὸς χαρακτηρισμὸν τοῦ ποιητοῦ διότι ἀναισθητός τῷ ὄντι φαίνεται, ὡς καὶ ἄλλοι καὶ ἡ φίλη του τῷ τῷ εἶπε, κατὰ τὴν ἐξομολόγησιν του, καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν νὰ τὸ κυρώσωμεν. πλὴν ὅποια ἄρ' αἶνε ἢ ἀναισθησία τοῦ ποιητοῦ; ἵνε τάχα εὐφυΐας ἑλλειψίς; πολὺ ἀπέχει· ὁ ποιητὴς ἵνε λίαν εὐφυΐς· ἡ ἀναισθησία του κεῖται ἐν τούτῳ, ὅτι οὐδὲν γενναῖον, οὐδ' ὑψηλὸν αἰσθημα ἐξρίζωσεν ἀκόμα εἰς τὴν ψυχὴν του οὔτε ἔρωτος, οὔτε πατρὶς, οὔτε θρησκεία, οὔτε ἀλήθεια, οὔτε χαρὰ, οὔτε λύπη, οὔτε ἄλλο τι τῶν κινούντων τὰς ψυχὰς εἰς μεγάλα ἔργα· ἀλλ' ἐπιπολαιότης τις καὶ ὑδαρότης αἰσθησεως κατέχει αὐτὸν καὶ ἀδιαφορία ἐν πᾶσι, καὶ τις εἰρωνεία δι' ὅλης διαπνέει τῆς ποιήσεως· τὰ δὲ τοιαῦτα ἂν δὲν εἶναι νεανικῆς ἀσταθείας γνωρίσματα, πάντως εἰσὶν ἀποτελέσματα ἀναγνώσεως βιβλίων σκεπτικῶν, ἢ μιμήσεως τῶν ἰδιωμάτων τοῦ περιφήμου Γερμανοῦ ποιητοῦ Heine· πλὴν νομίζομεν ὅτι τὸ ἄρτυμα τῆς ποιήσεως ἐκεῖνου ἐξεχειλίσεν ἐνταῦθα πολὺ.

Εἰς τὰς ἀναμνήσεις του, ἄς, ὡς κυριώτερον ἔσως ἢ τοῦλάχιστον ὡς διεξοδικώτατον τῶν ποιημάτων του, πρόσωπον τῆς συλλογῆς ἔταξεν ὁ ποιητὴς, ἀναμνησθῆσεται παλαιὰς τάχα ἡμέρας του, ὧν ὅμως δὲν φαίνεται πολὺ ἀπέχων περιγράφει μετὰ παιδιᾶς τὰς πράξεις τῆς παιδικῆς του καὶ ἐφηβικῆς ἡλικίας, πῶς ἐμάνθανε γράμματα, πῶς ἔπαιζε, πῶς ἐχόρευε μὲ καλὰς κυρίας, πῶς ἔγραφε ποιήματα καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐν οἷς εἶχομέν τινα νὰ ψεζώμεν, ἂν ὁ καιρὸς τὸ ἐσυγχώρει, δηλοῦντα ἱκανῶς τοῦ ἀνδρωθέντος νέου τὸ ἥθος καὶ μετὰ τὴν ἐκ Γερμανίας ἐπάνοδον εἰς τὴν φίλην πατρίδα, ἧς τὸ ὄνομα ἄπαξ μόνον εὐρέθῃ ἐν τῇ ποιήσει του καὶ δὴ ἐν τῷ στόματι τοῦ γελοιογραφουμένου διδασκάλου του.

Ἀλλὰ καὶ τοιοῦτος ὧν ὁ ποιητὴς, οἷος φαίνεται ἐν τῇ ποιήσει, παιδίον ἄτακτον καὶ ἀπαιδωγώγητον, ἵνε ἐράσμιος. ἔχει κάλλος μορφῆς μετ' εὐφυΐας, καὶ ἡμεῖς οἱ ἑλληνότροπα ἦθη ἔχοντες, θεलगόμεθα ὑπ' αὐτοῦ, ὡς ὁ Σωκράτης ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου· ἵνα δὲ καὶ ἄλλους κάμωμεν μετόχους τῆς ἀπὸ τῶν καλῶν ἡδονῆς, ἀναγινώσκομεν εὐθὺς ὁλόκληρον τὸ εἰρημένον δεύτερον ποίημα, ὅπερ ἵνε τῶν μᾶλλον ἐπιτυχημένων.

Εἰς νέαν κόρην.

Διατί ἐν ᾧ παιδίον δύνασ' ἔτι νὰ κληθῇς
τῆς χρυσῆς σου ἡλικίας θέλεις, κόρη, νὰ προτρέχης,
καὶ τὸ ἄγνωστον ποθεῖς,
καὶ ἀφίνεις ὅ τι ἔχεις;

Διατί τὸν καστανὸν σου δὲν ἀφίνεις ὀφθαλμόν
τῆς παρθένου σου καρδίας τὸ κενὸν νὰ κατοπτρίξῃ,
ἧτις ἔρωτος παλμόν
δὲν μαντεύει δὲν γνωρίζει;

Διατί ἐπὶ τὰ ῥόδα τῆς λευκῆς σου παρειᾶς
δὲν ἀφίνεις ἀβίαστος τὴν χαρὰν σου ν' ἀνατέλλῃ,
Διατί δὲν μειδιᾷς,

ὅταν ἡ ψυχὴ σου θέλῃ;

Διατί τὸ παιδικόν σου χεῖλος λέγει σοβαρῶς
ὅ τι ἔνδον διαψεύδει ἡ σκιρτώσα σου καρδιά;
ἦλθε, λέγεις, ὁ καιρὸς
νὰ γενῇ καὶ σὺ κυρία;

σὺ κυρία, ἦν γὰρ ἔτι ὠνομάζομεν παιδί,
καὶ γυνὴ βρενθυομένη δεκαεξ' ἑταίρων κόρη;

ὄχι, μὴ τόση σπουδῇ,
τῶν ἐτῶν σου μὴ προχώρει.

ὅταν τοὺς χρυσοὺς ἰούλους τῆς ξανθῆς σου κεφαλῆς
ἔλθ' εἰς καστανοὺς βοστρύχους ὁ καιρὸς νὰ μεταβάλῃ
καὶ ἐκ τῆς κόρης τῆς δειλῆς
ἢ νεάνις ἀναβάλῃ,

ὅταν τῆς μετᾶξιν πλέον ἢ θ ρ ο ἡ δὲν θά σ' ἀρκῇ,
οὔτε τρέχαπτα καὶ κόσμοι, ταινιῶν καὶ πέλων πλήθῃ,

ὅταν αἰσθημα γλυκὺ
τὰ ἀγνά σου σείση στήθη,
ὅταν αἰσθανθῇς πῶς εἶνε ἡ καρδίε σου κενή,
καὶ ζητήσῃ νὰ μαντεύσῃ ἡ ψυχὴ σου τί τῆς λείπει,

ὅταν μυστικὴ φωνὴ
«ἔρω εἶν' αὐτὸ» σοῦ εἴπῃ,
ὅταν, κόρη, ἀγαπήσῃς, ὅταν ἀνταγαπηθῇς,
τότε θὰ ἰδῇς πῶς αἴφνης ὠριμάζει ἡ καρδία,
πῶς ἡ κόρη πρὶν, εὐθὺς
γίνεται γυνὴ τελεία.

Τότε πόσα θὰ σὲ μάθῃ ἡ ἀγάπη θὰ ἰδῇς,
σεβὰρὰ θὰ ᾔσῃ αἰγῶς ἡ ψυχὴ σου νὰ τὸ θέλῃ,
κ' εἰς τὰ χεῖλη σου ψευδὴς
ἴσως γέλω· θ' ἀνατέλλῃ.

θὰ φρονῇς πολλάκις ἄλλα, ἐνῶ ἄλλα θὰ λαλῇς,
θὰ σ' ἀρκῇ ἐκεῖνος μόνον μυστικὰ νὰ σὲ μαντεύῃ
καὶ θὰ θέλῃς ὁ πολὺς
ὁμιλος νὰ σὲ πιστεύῃ.

τῆς ἀγάπης θὰ νοήσῃς ποῖα εἶν' ἡ τακτικὴ
τῶν βλεμμάτων σου τὴν γλῶσσαν τότε πλέον δὲν θ' ἀφίνῃς
εἰς παλμὸς νὰ διοικῇ,
κ' ἐρωτότροπος θὰ γείνῃ·.

Τώρα πλὴν, ὅτε παιδίον ὄνυσ' ἔτι νὰ κληθῇς,
μὴ ζητῇς τῆς ἡλικίας τῆς χρυσῆς σου νὰ προτρέχῃς,
μὴ τὸ ἀγνωστον ποθῇς,
καὶ ἀφίνεις ὅ,τι ἔχεις.»

Εἰς τὰ μέτρα ἵνε ποικίλος ὁ ποιητὴς καὶ καλὸς
τεχνίτης. μεγαλοπρεπὴς καὶ ἀρχαϊκὸς ἵνε ὁ ρυθ-
μὸς τοῦ σ' ποιήματος· ἃς ἀναγνώσωμεν καὶ τοῦτο
ὀλόκληρον, διότι ἐν τῇ ἀναισθησίᾳ του φαίνεται
ὅτι ἀνέπτυξε τὸ πλεῖστον αἶσθημα ὁ ποιητὴς.

Ἡ ἀναισθησία μου.

«Μ' εἶπον ὅλοι ἀναισθητον φράνει,
μὴ τὸ λέγῃς, ὦ φίλη, καὶ σύ·
ἂν τὸ στήθος μου τώρα νοσῇ,
θ' ἀποθάνῃ.

θ' ἀποθάνῃ, ὡς τίκεται θνήσκον
ἐπὶ βράχων ἐν χόρτον φυέν,
δρόσου ζῶν καὶ νεκρὸν δάκρυ ἐν
μὴ εὐρίσκον.

ἄνθος ἔμελλεν ἴσως νὰ δώσει,
μία ἔλλειπε μόνῃ βανίᾳ,
δὲν τὴν ἔχυσεν ὁμοῦ κανεῖς,
κ' ᾔσαν τόσοι!

ἀδιάφορος πᾶς ἀπετράπη·
ἂν νοσοῦν ἤδη κεῖται χαμαί,
δρόσος λείπ' εἰς αὐτό — εἰς ἐμὲ
φεῦ! ἀγάπη.

ὅταν κύκλῳ ἐγέλα τὸ πλῆθος,
καὶ μ' ἐκάλει ἀνάλητον ὄν,
παγερὰν κεφαλὴν καὶ λεόν
ἔχον στήθος,

σὺ ἐξ ὅλων αὐτῶν μόνῃ μία
δὲν ἐγέλας, δὲν ᾔσο κακῇ,
καὶ τὸ χεῖλός σου μόνον γλυκὺ
ἐμεῖδία.

Τίς συνέβη τροπὴ; ἐξηράνθη
τὸ νοσοῦν τότε χόρτον λοιπόν;
ὄχι! ζῇ, ἔχ' εἰσέτι ὁπὸν
διὰ ἀνοή·

ἔχει, . . . θέλει πλὴν δρόσον ἀκόμα,
καὶ ἡ δρόσος θὰ ᾔναι πολλή,
ἐὰν ὅπως ἐλάλει λαλῇ
σοῦ τὸ στόμα.

ἃς με λέγουν ἀναισθητον ἄλλοι,
μὴ τὸ λέγῃς, ὦ φίλη, καὶ σύ,
ἂν τὸ στήθος μου ἔτι νοσῇ,
ὁμοῦ πάλλει.

Ἐνταῦθα τὸ στήθος τοῦ ποιητοῦ πάλλει τῶν
ὄντι, ἀλλ' ἡ καρδία του δὲν λαχταρίζει ἀκόμα
ὅταν δὲ τοῦτο ποτὲ συμβῇ, ὅταν ὁ ἐφήμερός του
ἔρω, μεθ' οὗ τῶρα παίζει ὡς μετὰ παιδίου συν-
τρόφου, λάθῃ εἰσδύσας ἐντός του, ὅταν ἀπὸ τῶν
βλεφάρων λυγηρῆς τινος ὁ ἥμερος ἐκτοξεύσῃ τὸν
ἀδελφόν του Πόθον εἰς τοὺς θαλάμους τῆς καρ-
δίας του καὶ τὸν στενοχωρῇ καὶ βασανίξῃ, ὅταν
τὸ παιδίον παύσῃ νὰ ᾔναι ἀφροῦντι, καὶ ὁ νεανίας
δὲν ᾔναι πλέον ὁ ποθῶν καὶ μὴ ποθῶν, ὁ ἀπο-
λαῶν καὶ μηδέποτε δακρύων (ὡς λέγει περὶ ἑαυ-
τοῦ ἐν τῷ α' ποιήματι), ὅταν τοῦτο συμβῇ, καὶ
εὐχόμεθα νὰ συμβῇ ποτε, τότε ἄλλα ἐλατήρια θὰ
κινῶσι τὰ νεῦρα τῆς διανοίας τοῦ ποιητοῦ, καὶ
ἄλλως θὰ ἀρμοσθῶσιν αἱ χορδαὶ τῆς λύρας του,
ἐπὶ τὸ φυσικώτερον δηλαδὴ καὶ ἀνθρωπινώτερον
καὶ ἡμεῖς τότε, μᾶλλον συγκινοῦμενοι ὑπὸ τῶν
φθόγγων καρδίας πασχούσης, θὰ συμπάσχωμεν
αὐτῷ ἀρχαῖα παθήματα ἀνακαλοῦντες εἰς τὴν
μνήμην.

β'. Εἰκόνες.

Αἱ εἰκόνες εἰσὶ πῶς ἀντίθετοι τῶν στίχων, βα-
ρυθυμία μέχρις ἀπελπισίας καὶ βλασφημίας ἵνε
ὁ χαρακτὴρ αὐτῶν καθόλου.

»Μόνον θεὸν ἀνέκφραστον τοῦ κάτω τούτου κόσμου,
»θεὸν βλέπει τὸν θάνατον ὁ κλαίων ὀφθαλμὸς μου.
»φρικτὸς ἐδῶ παρίσταται τοῦ σύμπαντος δεσπότης
»καὶ εἶναι τούτου ἀντὶμα ἡ σύμπασις ἀνθρωπότης.

ἵνε ἐκφρασίς ἐκ τῆς δευτέρας εἰκόνος τοῦ ποιη-
τοῦ εἰσὶ δὲ ἅπασαι ἐπτά, με ζοφερά χρώματα
ἀπεικονίζουσαι τὸν ἀνθρώπινον βίον, εἰς γλῶσ-
σαν ἀνώμαλον γεγραμμέναι, ὅτε μὲν ὑψηλὴν, ὅτε

δὲ μέχρι χυδαῖσμων ταπεινουμένην· ἡ αὐτὴ δὲ ἀνωμαλία εὐρίσκεται καὶ ἐν τῇ τεκτονικῇ τῶν στίγων, οἵτινες ὅτε μὲν εἰσιν εὐτεχνοὶ καὶ ἐπιτυχεῖς ὅτε δὲ πλημμελεῖς καὶ ἄκομφοι· καὶ αἱ ιδέαι τοῦ ποιητοῦ τὸ αὐτὸ πάθος πάσχουσιν· ἐνίοτε μὲν εἰσι βαθεῖαι καὶ συγκινητικαὶ ἐκφράσεις, ἄλλοτε ψυχραὶ καὶ δυσσεβεῖς. Τὸ τελευταῖον μάλιστα γνώρισμα, ἡ δυσσέβεια, ἵνε ἐπικρατέστερον τῶν ἄλλων καὶ πρὸς ἐξιλέωσιν, ὡς φαίνεται, προσετέθη ἐν τέλει ἡ εἰκὼν, ἀντίθετα χρώματα ἔχουσα τῶν προτέρων, οἷον ἐπάνοδοι καὶ μετάνοια, εἴτε εἰλικρινῆς εἴτε καὶ μὴ.

Ἀλλὰ τοιαύτας ἑλλείψεις ἔχων ὁ ποιητής, ἐνέχει καὶ δυνάμεις οὐ τὰς τυχεύσας· ἔχει νεῦρα εὐτονα καὶ γραφίδα ἀσφαλῆ, ἐμβαπτομένην ἐν τῇ καρδίᾳ· αἰσθάνεται τὰ γραφόμενα καὶ συγκινεῖ τὸν ἀναγνώστην μέχρι δακρύων ἐνίοτε.

Ἄς γνωρίσωμεν τὸν ποιητὴν διὰ μιᾶς τοῦ ὁλοκλήρου εἰκότος, τῆς τετάρτης.

(α) Ἄγνη ὡς δάκρυ τοῦ Χριστοῦ, ὡς ἡ πλειὰς ὥραία, γλυκεῖα κόρη, συμπαθὴς, νύμφη θεοῦ ἀρχαία, εἰς τοὺς ἀλγοῦντας βάλασμον θερμὸν καὶ μελιβρῆμον, εἰς τοὺς πτωχοὺς παρήγορος· φιλάτῃ κ' ἐλεῆμων ἡ Ἑρμιόνη ἦτον, καὶ ὁμως ἦτο ναυαγὸς τρικυμιῶν ἀβρῆτων.

(β) ἄγνον, ὥραϊον αἶσθημα, ὡς μύρον τοῦ ἀνθῶνος, κατέθηκε τὰ σπλάγχνα της τὰ εὐαγγῆ ἀφῶνως· εἰς νύκτας σεληνοφειγείς τὸ πᾶν ἀπεκοιμᾶτο καὶ αὐτ' ἠγρύπνει, ἔκλαιεν . . . ἡ ἀτυχὴς ἡρᾶτο ! . . . κ' ἠγάπα φεῦ ! ὁπόσον ποθεῖ τὸ ἄνθος τὴν αὐγὴν, φλεγόμενος τὴν δρόσον.

(γ) Τὰ μαγικά της ὄνειρα οἱ τρυφεροὶ της πόθοι ἐστέφθησαν· ἐν φιλίᾳ κ' ἐν «σ' ἀγαπῶ» — ἐδόθη· ἀλλ' ὡς ἐκ δρόσου πρωϊνῆς πλασθεῖσα καὶ ἀνθέων εἰς τὰ σφοδρὰ αἰσθήματα νὰ ὑπομένη πλεόν ἀδυνατεῖ καὶ κλίνει, ὡς κλίνει καὶ μαραίνεται ἡ πράσινη μυρσίνη.

(δ) μὲ λόγους, ἔπη Χερουβεὶμ, ἡ φθισιῶσα κόρη τὸν τεθλίμμενον Φίλιωνα γλυκὰ ἐπαρηγόρει . . . κ' ἐκεῖνος εἰς τὰ χεῖλιν της τὰ χεῖλιν του ἀρμόζων, νὰ νεκρωθῇ ἐφώνει, προτοῦ εἰς τὴν ἀγκαλὴν του ἐκπνεύσ' ἡ Ἑρμιόνη.

(ε) ὦ, μὴ . . . ὦ Ἑρμιόνη μου, ὦ μὴ . . . μὴ μὲ ἀφίνεις, ἐγείρου πάλιν τοῦ Χριστοῦ σκιά ἐδῶ νὰ μείνης ! ἐγείρου κρῖνος ! ἄκουσε . . . μὴ στένης Ἑρμιόνη, ὦ Ἑρμιόνη ἄστρον μου, ὦ ἀδελφὴ μου μόνη ! φεύγεις ; θεότης στήθι ! καὶ φέρε εἰς τὰ στήθῃ μου τὰ ἅγια σου στήθῃ !

(ς) φεῦγ' ἡ ἐλπίς τοῦ πένητος, τῶν δυστυχῶν ἡ φίλη. —

καρδία πᾶσα δι' αὐτὴν εὐχῆς ἀνοίγει χεῖλιν, πλὴν δὲν ἀκούει ὁ θεὸς ἡμῶν ἐδῶ τὸ ῥῆμα . . . ἡ φθισιῶσα ἡρεμος προδαίνει εἰς τὸ μνήμα κ' ἐκεῖ ἐν ᾧ ἐγγίζει, τὸ πρόσωπόν της ἡ Ἑδὲμ ἀφάτως χρωματίζει . . .

(ζ) Εἰς τὸν βωμὸν τοῦ ἔρωτος ἐσθέσθη καλῶς σδύνει εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ λαμπὰς λευκὴ κηρίνη· ἡσθάνθη τὴν νεότητά εἰς νεκρικὴν κοιλάδα καὶ τάφου ἔλαβε σεμνὴν γαμήλιον παστᾶδα . . . λυποῦσα δάκρυ μόνον, εἰς τὴν χαρὰν ἀπέθανε καὶ ἔζη εἰς τὸν πόνον !

(η) Ἐτάφη αὕτη . . . ἔκλαυσεν εὐγνώμων τις καρδία, κ' ἐλησμονήθη ἡ νεκρά. καὶ πάλιν ἡρεμία· ἀλλὰ ποῦ εἶνε ποῦ πλανᾷ τὸ βῆμά του ὁ Φίλιων ; εἰς τὰς χρυσὰς ἐλπίδας του τὴν κόμην του ἐκτίλλων, ποῦ ἐφυγεν ὁ τάλας, ὥραϊος ὡς χρυσάετος πληγὰς λαδὼν μεγάλας ;

(θ) Ὅποτάν εἶδε δύσμορος τὴν φίλην ἐρωμένην, εἰς τοῦ θανάτου τὴν στρωμνὴν νεκρὰν ἐξηπλωμένην καὶ τὰ φλογώδη χεῖλιν της ψυχρὰ καὶ σιωπῶντα, τὰ στήθη τὰ γλυκύτατα μὴ τὴν ζωὴν κτυπῶντα συνέκρουσε τὰς χεῖρας, κ' ἐτράπη κεραυνόπληκτος, φωνὴν ἀγρίαν σύρας.

(ι) Εἰς βράχους ἔκτοτε γυμνοὺς, μέσῳ νεκρῶν ἐρήμων, ὡς φάντασμα ἐσώρετο, βωδὸς καὶ μελανεῖμων. Ὅταν τὴν νύκτα ἔλαμπε τοῦ οὐρανοῦ τὸ δῶμα, αὐτὸς προσήλθοι εἰς αὐτὸν φρενήρους φλέγον ὄμμα . . . ἔζητει τὴν φιλάττην, ἡ μὴ κατάραν ἐβρίπτε κατὰ τοῦ πλάστου μάτην ;

(ια) Θεέ ! θεέ ! ἂν ἔπαισαν προπάτορες ἀρχαῖοι. κ' ἐτιμωρήθη ὁ θνητὸς νὰ στένη καὶ νὰ κλαίῃ, πλὴν ἔως πότε ἡ σκληρὰ θὰ τρέχῃ τιμωρία ; δὲν ἐκορέσθη ἡ ὀργή ; . . . δὲν ἤρκεσε ἡ θυσία ; ὦ μακρὴ καταδίκη, αἰώνια . . . αἰώνια δεσμά . . . πικρία . . . φρίκη . . .

(ιβ) Φέρετ' ὁ κόσμος, ῥίπτεται εἰς τὸ κενὸν πλανᾶται κ' ὡς πλοῖον εἰς τὸ πέλαγος βυθίζεται, κτυπάται· δέχεται οὗτος κεραυνούς, κατακλυσμούς ἀνέμους, καὶ ὁμως δὲν νεκροῦται ! ἡ τιμωρία ἀπυστος καλλίτερον πληροῦται.

(ιγ) Τὰ ἄστρα ἐπιτέλλουσιν εἰς σκοτεινοὺς αἰθέρας, σεπτοὶ καὶ φίλοι θεαταὶ εἰς θέατρον ἐσπέρας, καὶ πρὸς τὰ κάτω ἐλέπουν ὡς ἐν σκηνῇ μοιραῖα τὸν κόσμον, δρᾶμα φοδερὸν — δεσμώτην Προμηθέα φεῦ ! ἄστρα, σ' εἶς θρηνεῖτε, καὶ τὴν πρωῒαν φαίνονται δακρύων μαργαρίται.

(ιδ) Παρῆλθον χρόνοι, ἐφυγον, ἦλθον αἰῶνες τόσοι, καὶ ὁμως δὲν εὐδόκησε συγχώρησιν νὰ δώσῃ ! ὦ λύσσης νόμος ! ὁ υἱὸς νὰ κλαίῃ, νὰ στεναζέξῃ, τί τοῦ πατρὸς τὸ ἐγκλημα εἰς τὸν λαίμῳν βασταίνει ! παρὰ τοιοῦτος νόμος προτιμωτέρα πλάστα μου, ἐφάπαξ λαιμοτόμος.

(16) Βαβαί ! ἂν ἀνεκάλυπτον — εὐχὴ μου πεφιλμένη !
τὸ νῆμα, ὅθεν κρέμαται ἡ γῆ προσδεδεμένη (!)
παράφορος καὶ ἄτρομος θὰ ἔκοπτον τὸ νῆμα,
τοῦ πεπρωμένου σύμπαντος θὰ ἤνοιγον τὸ μνῆμα,
τὸν κόσμον νὰ βυθίσω
καὶ εἰς ἀβύσσων τάρταρα τὰ πάντα του νὰ κλείσω !

(17) Δὲν κύπτω δούλος δαίλιας ! ἔχω καρδίαν στήθη,
καὶ ἡ ψυχὴ μου, σοῦ εἰκὼν, θεέ, ἐπλαστουργήθη.
ὡς πρὸς πικτέρα ἄσφοδος πρὸς σὲ υἱὸς ὀρθοῦμαι
καὶ σ' ἐρωτῶ ὡς νήπιον, καὶ σοῦ παραπονοῦμαι ..
ὦ πάτερ φώτισόν με,
συνέτισον τὰς φρένας μου, υἱὸν ὁδηγήσόν με !

(18) Τοῦ πάρου, πάτερ, κλείεται μὲ μάρμαρον τὸ στόμα.
τοῦ οὐρανοῦ ἔαν γελᾷ, πλὴν δὲν λαλεῖ τὸ χρῶμα. . .
ποῦ εἶμαι ; τί προῖορισμαι ἐδῶ ; ποῦ τρέχω ; μόνον
ἀπὸ τὸν κόσμον σύμπαντα ἐγνώρισα τὸν πόνον !
καρδία μου ὁμίλει
καὶ γράφε τὰς εἰκόνας σου, ἂν ἀσθενοῦν τὰ χεῖλη. »

Τοῦ ποιήματός τούτου, ἐκ δεκαεπτὰ στροφῶν
συγκειμένου, αἱ μὲν δέκα πρῶται ἐν συνεχεῖς
στροφῇ εἰσὶ δέκα λάθη ποικίλα, τὰ ὅποια ἐρη-
σίμεισαν ὡς γῆ μόνον ἄρμωδια, ἐξ ἧς ἐφύτρωσαν
αἱ ἑπτὰ τελευταῖαι στροφῇ αἱ μετὰ τὰς δέκα,
ὡς ῥόδα ποιητικὴν ἀποπνέοντα εὐωδία· ἡ κατὰ-
δειξις πάντων τούτων τῶν σφαλμάτων θὰ μᾶς
ἀπασχολοῦσε πολὺ· ὀλίγα δὲ μόνον χάριν παρα-
δείγματος παρατηροῦμεν. Εὐθὺς ἐν τῷ πρώτῳ
στίχῳ τῆς πρώτης στροφῆς τοῦ ποιήματος ἡ πα-
ρομοίωσις τῆς ἀγνότητος τῆς Ἑρμιόνης του μὲ τὸ
δάκρυ, καὶ μάλιστα μὲ τὸ δάκρυ τοῦ Χριστοῦ,
δὲν ἔνε ἐπιτυχῆς, ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ παρομοίωσις
τῆς ὠραιότητος αὐτῆς μὲ τὴν τῆς πλειάδος ἀνάρ-
μοστος μᾶς φαίνεται· ἀλλὰ καὶ ὁ δεύτερος στίχος.

« γλυκεῖα κόρη, συμπαθὴς, νύμφη θεοῦ ἀρχαία »
πάταγος λέξεων ἔνε καὶ οὐδὲν πλέον, τὸ νὰ ἦ νε-
δὲ ἡ Ἑρμιόνη του καὶ νύμφη θεοῦ ἀρχαία δὲν γνω-
ρίζομεν τί τιμὴν ἡ κόσμον αὐτῇ περιποιεῖ καὶ
πῶς συμβιβάζεται μὲ τὴν ἀγνότητα, ἣν ἐν τῷ
ἡγουμένῳ στίχῳ παρωμοίασε μὲ τὸ δάκρυ τοῦ
Χριστοῦ· ὡσαύτως ἀργὸς στίχος ἔνε καὶ ὁ τρίτος,
ἔχων καὶ νέαν ἀρχιμόρφον σολοικικὴν λέξιν τὴν
μελιρροῖμον. Τοιαῦτα δὲ ἀνάρμοστα ἢ ἐσφαλμένα
ἐνέχουσιν καὶ αἱ λοιπὰ δέκα πρῶται στροφῇ τοῦ
ποιήματος, καὶ περισσότερα εὐρίσκονται εἰς ἄλ-
λας εἰκόνας τοῦ ποιητοῦ πρὸ πάντων ὅμως ἀπα-
ρέσκει εἰς ἡμᾶς ἡ χοῆσις παραβολῶν ἐκ τοῦ Χρι-
στοῦ καὶ τῶν τῆς θρησκείας, ὡς πάλιν ποιεῖ ἐν
τῇ στροφῇ τοῦ αὐτοῦ ποιήματος, ἔνθα ἀνακκτόναι
βωμόν ἐρωτος καὶ εἰκόνα Χριστοῦ· καὶ τοῦτο

μὲν μικρὸν ἔσως κακόν· ἀλλ' ὅταν ἀλλαχοῦ ἀπο-
κοτᾷ νὰ ἐρωτᾷ τὸν Χριστὸν οὕτω.

« πλὴν πῶς ; δὲν σ' ἐδαυκάλισεν ἡ μάγισσα νεότης ;
» Χριστέ, δὲν σ' ἐσυγκίνησε σεπτὴ τις ὠραιότης ;
» δὲν ἤνοιξε τὰ χεῖλη σου χαρᾶς ποτε ὁ γελῶς ;
» δὲν ἔδωκες ἐν φίλημα ; δὲν ἔψαλεις ἐν μέλῳ ;
ὦ ! μόνη ἐρωμένη,
» μόνη χαρὰ ἦτο εἰς σέ, Χριστέ, ἡ οἰκουμένη ! »

Ἦνε αὐτόχρομα ἀσέβεια, ἥτις δύναται πῶς νὰ ἐκ-
ληφθῇ καὶ ὡς εἰρωνεία διὰ τῶν δύο τελευταίων
στίχων τῆς στροφῆς, δι' ὧν τάχα ἀπαλείφει τὴν
προτέραν ἐντύπωσιν. καθαράν δὲ βλασφημίαν ἐκ-
φράζει καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ εἰκόني τοῦ λέγων τὴν
Παναγίαν θεότητα γλυκεῖαν.

Τὰ τοιαῦτα ἀποδοκιμάζουσιν οἱ κριταὶ καὶ πα-
ραينوῦσι τὸν γράψαντα ν' ἀπέχη ὅσον δύναται τοῦ
νὰ ἀναμινγνῇ ἀνθρώπινα μὲ θεῖα, τοῦλάχιστον εἰς
τὰ ποιήματα τὰ ὅποια θέλει νὰ βραβευθῶσιν ἐν-
ταῦθα, ὑπενθυμίζοντες αὐτῷ τοὺς λόγους τοῦ χο-
ροῦ ἐν τῇ Ἀντιγόῃ Σοφοκλέους (ὅθεν καλῶς τὰ
ἄξιμονος εἰς τὸν Φίλιωνα μετέδωκεν ὁ ποιητής),
ὅτε ἡ Ἀντιγόνη ἐτόλμησε νὰ συγκρίνῃ τὰ πάθη
τῆς μὲ τὰ τῆς Νιόβης. (τ. 884 ε. π.)

ἀλλὰ θεός τοι καὶ θεογενής,
ἡμεῖς δὲ βροτοὶ καὶ θνητογενεῖς.
καὶ τοι φθιμένοι τοῖς ἰσοθείοις.
ἔχλερα λαχεῖν μέγ' ἀκούσαι.

μέγα καὶ παράτολμον ἔνε κατὰ τὴν γνώμην τῶν
κριτῶν νὰ μιγνύωνται τὰ θεῖα οἷα δήποτε θρη-
σκείας μὲ πάθη ἀνθρώπινα· ἐκεῖνα πρέπει νὰ κῆν-
ται ὑψοῦ σεβαστὰ καὶ ἁγιὰ.

Ἄλλα τινὰ σφάλματα τοῦ ποιητοῦ ἀποταμιεύο-
μεν εἰς τὰς σημειώσεις ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ λόγου·
ἐνταῦθα δὲ τοῦτο μόνον ἀκόμα σημειούμεν ὡς
ἀναγκαῖον· ὅτι ἐν μόνον εἶδος ῥυθμοῦ μετεχειρίσθη
ὁ ποιητής εἰς ἀπάσας του τὰς εἰκόνας· μία ὁμοί-
μορφος στροφή ἐπαναλαμβάνεται ἐν ἐκάστῃ ὡς
ἐν πάσαις καὶ γίνονται οὕτω πᾶσαι ὁμοίμορφοι
καὶ ἄτερπαι εἰς τὴν ὅψιν· ἀλλ' ἔσως ὁ μελαγχό-
λικός χαρακτήρ τῆς ἐλεγκείας του ἔνε τὸ αἷτιον τῆς
ῥυθμικῆς μονοτονίας.

(ἔπεται ἡ συνέχεια).

ΑΙΝΙΓΜΑ.

Εἰς τὸ σῶμα σου ὑπάρχων εἰς τὰ σώματα τῶν ζώων,
Εἰς τὸ φαγητόν με θέτεις ἢ ὀλίγον ἢ ἄθροον.
Ἄν τὰ δύο μου τὰ πρῶτα ἡ μικρά σου χεῖρ ἐκβάλῃ,
Ῥόδα θέλουν σὲ στολίσαι, ἀρῶν θέλει σοῦ ψάλλει.
Καὶ ἡ φύσις ὅκ' σκιρτήσῃ εἰς τὰ τέτα της· τὰ κάλλη.

Λύσις τοῦ ἐν τῷ προηγούμενῳ φυλλάδιῳ αἰνίγματος.

ΑΙΝΙΓΜΑ.